

BONHOEFFER75: 31 OKTOBER

De Roos van Culemborg, De Raad van Kerken Nederland en het Bonhoeffer Werkgezelschap Nederland sponsors: Kerk en Wereld, Protestantse Fondsen, Zonneweelde, Solidariteitskas, Haëlla-stichting e.v.a.

UITNODIGING

Zaterdag 28 maart 13.00–16.00 uur, Grote Barbarakerk Culemborg, Grote Kerkstraat 4, Culemborg Voorprogramma (10.00- 13.00 uur) en toegiften (16.30-17.30 uur). Toegang: gratis, hoed gaat rond

Het project Bonhoeffer75 vindt weerklank: de tienduizenden verspreide werkboekjes worden overal gebruikt. Voorstelling, expositie en concert verheugen zich in grote belangstelling en sprekers zijn geziene gasten in parochie en gemeente. Kerkdiensten, vespers, thema- avonden, workshops, weekenden, steeds blijkt de poëzie van Bonhoeffer inspirerend.

31 oktober komen al deze uitgezette lijnen bij elkaar bij de landelijke afsluitende ontmoetingsdag Bonhoeffer75. We nodigen iedereen uit naar Culemborg te komen.

Er is een gevarieerd programma met twee kernen: de imposante kracht van een leven in de hectische tijden van toen en in dat spoor verantwoordelijkheid nemen voor de vrijheid nu.

En let vooral op de toegiften (concert en theatervoorstelling) en een internationaal ochtendprogramma van het Bonhoeffer Werkgezelschap Nederland. Alles vrij toegankelijk.

BONHOEFFER75: LANDELIJKE ONTMOETINGS DAG

13.00 – 14.00 uur: LUNCH (vegetarische soep en gedeeltelijk vegetarisch broodjes)

Deelnemers uit het hele land: gastvrij onthaal met soep, broodjes, fruit, muziek en informatie.

14.00 – 15.00 uur: PROGRAMMA (1^e deel)

- 14.00-14.02 **Verwelkoming**

- 14.02-14.08 **Bonhoeffer-liederen**

composities Alfons van der Mullen bij fragmenten gedichten, projectkoor o.l.v. Dirkjan Horinga

- 14.08-14.16 **'Wie ben ik?'**, gedeelten uit de voorstelling Kees van der Zwaard en Roos Tuenter *Theoloog/theatermaker Kees van der Zwaard maakt aangrijpend theater, gebaseerd op de gevangenisbrieven en -gedichten. Roos Tuenter is de violist en speelt Maria von Wedemeyer*

- 14.16-14.20 **Sunshine Cleaners: Silent Voices**

De Zeeuwse band Sunshine Cleaners raakte gefascineerd door de gevangenisgedichten van Bonhoeffer. 10 songs waren het gevolg in de muziekstijl die Bonhoeffer in Amerika waardeerde.

- 14.20-14.35 **POEZIE ALS WAPEN TOT VREDE**

dr. Kick Bras. Welke betekenis hadden de gedichten van Bonhoeffer voor hemzelf en voor de mensen aan wie hij ze stuurde? Hoe kunnen ze ook nu bevrijdend werken? Vertrekpunt: 'Nachtelijke stemmen'

- 14.35-14.45 **De gezongen Bonhoeffer:** liederen uit de gevangenis

Liederens zijn in het project Bonhoeffer75 belangrijk. René van Loenen maakte van de gedichten liederen, soms de tekst volgend, soms vrij. Enkele daarvan zingen we. Met steun van de Open Hof Cantorij uit Rotterdam onder leiding van dirigent/componist Willem Blonk

- 14.45-15.00 **VUILE HANDEN:** overleg over verantwoordelijkheid nemen.

Jan Gruijters was tientallen jaren directeur van PAX, expert in praktische vrede in de hele wereld

*Edward van 't Slot (professor theologie) schreef 'Zondig dapper', over de ethiek van Bonhoeffer .
Christien Crouwel (secretaris van de Raad van Kerken in Nederland) leidt het overleg.*

15.00 – 15.15 uur PAUZE

15.15 - 16.00 uur PROGRAMMA (2^e deel)

- 15.15-15.21 **Sunshine Cleaners: Silent Voices** -
- 15.21-15.30 **VRIJHEID VIJFEN** presentatie, toelichting en suggesties
Na het werkboekje Bonhoeffer75 verschenen twee brochures ('Van Horen Zingen' en 'Op het spoor van bevrijding') met materiaal voor vieringen en bijeenkomsten. Verhalen van de kunstenaars, medewerkers, goede ideeën en commentaar.
- 15.30-15.40 **Bonhoeffer-liederen met als intermezzo 'de hoed'**
Open Hof Cantorij uit Rotterdam onder leiding van Willem Blonk
- 15.40-15.50 **BONHOEFFER 2020**
Dr. Christien Crouwel (secretaris Raad van Kerken) vat samen wat het landelijke project Bonhoeffer75 oplevert voor het vieren en de maatschappelijke betrokkenheid van kerken.
- 15.50-15.55 **Praktische zaken**
- 15.55-15.60 **Vrijheid en de goede machten bezongen**
- 16.00-16.30 *Koffie, thee , wijn, napraten*

TOEGIFTEN (voor wie kunnen blijven)

16.30-17.30 uur: CONCERT: BONHOEFFER EN VERDER

Sunshine Cleaners kreeg na Bonhoeffer nieuwe inspiratie: Ety Hillesum, Charlotte Salomons, Blaze Foley, Witold Pilecki e.a. Een mixture met de Bonhoeffer—liederen in één concert.

16.30-17.30 uur: THEATERVOORSTELLING 'WIE BEN IK'

Kees van der Zwaard en Roos Tuenter in de synagoge Sint Jansplein 1 (250 meter van de Barbarakerk)

VOORAF (voor wie eerder naar Culemborg kan komen)

10.00-12.40: PROGRAMMA Bonhoeffer Werkgezelschap (Nederland)

- 10.00-10.30 Inloop, koffie, informatie
- 10.30-10.45 Welkom, opening Edward van 't Slot, voorzitter werkgezelschap
- 10.45-11.30 **Hellmut Schlingensiepen: Bonhoeffer in Harlem**
Helmut Schlingensiepen is als film- en documentairemaker geïnteresseerd in de periode die Bonhoeffer als jonge theoloog doorbracht in New York en hoe hij daar kennismakte met het onrecht dat de Afro-Amerikaanse bevolking dagelijks moest ondergaan. Nieuw materiaal.
- 11.30-11.45 **Pauze**
- 11.45-12.25 **Interview Ferdinand Schlingensiepen: een leven in het spoor van Bonhoeffer**
Hoe was het om als kind op een seminarie van de Bekennende Kirche op te groeien? Hoe was het om in naoorlogs Duitsland te werken in het spoor van Bonhoeffer? Over de vriendschap met Eberhard en Renate Bethge. Een interview met deze 'éminence grise'

- 12.25-12.35 Koor o.l.v. Dirkjan Horinga: 3 composities A. v. d. Mullen bij Bonhoefferteksten
- 12.35-12.40 Afsluiting

Het Bonhoeffer Werkgezelschap heeft bewust gekozen voor een publieksvriendelijke ochtendvergadering en nodigt alle deelnemers aan de ontmoetingsdag uit het ochtendprogramma geheel of gedeeltelijk mee te maken. Van te voren opgeven voor dit onderdeel is niet nodig. Voor de maaltijd en het middagprogramma is aanmelden wel nodig. zie hieronder

INFORMATIETAFELS:

- Brochures 'Bonhoeffer2020', 'Van Horen Zingen', 'In het spoor van bevrijding' enz.
- Cadeauboek: Dit is het uur van de Trouw (gedichten, schilderijen, liederen, achtergrond):
- CD Sunshine Cleaners: Silent Voices (de gezongen gedichten): 10 euro
- Boekentafel met boeken van de sprekers enz.
- BONHOEFFER75 in gemeenten en parochies: in foto's, folders, affiches, verslagen enz.

OPGEVEN

De toegang is vrij. De hoed gaat rond in de middag.

Met het oog op de lunch weten we graag hoeveel mensen komen.

Aanmelden (naam + aantal): bonhoeffer75@kpnmail.nl

Graag uiterlijk 25 oktober.

We sturen je een week van te voren de laatste informatie.

Trein:

Om het kwartier komen treinen aan in Culemborg uit de richting Utrecht en Den Bosch.

Vanaf het station is de binnenstad een kwartiertje lopen: bij oostelijke hoofduitgang linksaf langs spoordijk, bij rotonde rechtsaf (na 100 meter aan linkerhand singel), bij volgende rotonde linksaf de stad in, rechtdoor, over Varkensmarkt, door poort, Markt (niet: de neogotische RK-Barbarakerk rechts op de Markt) en na 150 meter aan de rechterkant de Grote Kerkstraat in bij boekhandel rechts, na 100 meter links de ingang van de (protestantse) Grote Barbarakerk. De OV-fiets misschien een idee?

Parkeren:

Culemborg heeft een autovrije binnenstad, de parkeerterreinen liggen 250 meter van de kerk.

Sint Janskerkhof: brug over, links om nieuwe stadskantoor, RK. kerk links, poort door, na 50 meter links: Grote Barbara **Lange Meent:** steegje door tussen twee oude huizen, recht door Ridderstraat in, na 200 meter Grote Barbara rechts. Parkeerkosten: 2 euro (!) per dag

Informatie:

www.deroosvanculemborg.nl knop: 'uitnodiging 31 oktober', knop: 'Bonhoeffer-boekje'

Contact:

Rieks Hoogenkamp, 0345-778855, hoogenkamp@ziggo.nl

